

SATU TÄHTINEN

LANGENNUT
HERTTUA
JA MUITA
PULMIA

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

© Satu Tähtinen ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-52425-0

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

LUKU 1

jossa Lady Vane tulee pelastetuksi
pöydän alta vastoin tahtoaan.

Lontoo, maaliskuu 1849

Delia Harrow, varakreivitär Vane, oli pienimuotoisessa pinteessä. Hän kyykki Venäjän suurlähettilään jyrkän tammipuisen työpöydän alla ja koetti pidätellä aivastustaan. Huoneesta vastaava sisäkkö oli ollut sängen huolimaton, sillä lattia pöydän alla oli sietämättömän pölyinen. Tilannetta ei suinkaan helpottanut se, että Delian korsetti oli lantiolle saakka ulottuvaa mallia ja nyöritetty aavistuksen liian kireälle. Jos hän olisi tiennyt suurlähettilään illanviettoon lähtiessään, millainen kiipeli häntä paikan päällä odottaisi, hän olisi pyytänyt kamarineitiään Louisaa jättämään korsetinnyörit löyhemmälle.

Aina tähän saakka Delian ilta oli sujunut mallikelpoisesti. Hän oli saapunut Venäjän suurlähettilään järjestämään tilaisuuteen valloittava hymy huulillaan ja pukeutuneena parhaimpiinsa: syvänsiniseen samettipukuun, jonka pitsikoristeinen, avara kaula-aukko korosti upeasti hänen rintojaan. Hän oli seurustellut, lirkutellut ja käyttäytynyt kaikin puolin maineensa veroisesti – olihan Lady Vane seurapiirien silmissä iloluonteinen ja kohuttu nuori leskirouva. Kun ilta oli edennyt tarpeeksi pitkälle ja viihdytettyjen vieraiden huomio herpaantunut, Delia oli livah-
tanut talon isännän työhuoneeseen suorittamaan todellista teh-

täväänsä, jonka *Home Office*, Ison-Britannian sisäministeriö, oli hänelle määrännyt.

”Kuulin huhun, että *The Nation* alkaa pian taas ilmestyä.” Matalalla äänellä lausuttu huomautus sai Delian höristämään korviaan ja unohtamaan nenässään kutittelevan aivastuksen. Vieras mies suurlähettilään työhuoneessa oli alkanut puhua toverilleen varsin kiinnostavia. Juuri kyseinen herra tovereineen oli syypää siihen, että Delia kökötti nyt pöydän alla hameitaan pidellen. Hän oli tullut yllätetyksi kesken hämärähommien. Kun ovenkahva oli äkkiarvaamatta painunut alas ja miehet olivat astuneet huoneeseen keskusteluunsa syventyneenä, Delia oli juuri ja juuri ehtinyt sukeltaa pöydän alle piiloon helmoineen kaikkineen ja liu’uttaa toisella, pitsihansikkaan peittämällä kädellään työpöydän avonaisen laatikon kiinni. Nyt hän virnisteli kiitollisena herrojen puheenaiheelle, joka palveli paremmin kuin hyvin hänen tarkoituseriään.

”*The Nation*? Todellako? Kuka lehteä toimittaa?” toinen herroista kysyi uteliaana, ja Delia oli aivan yhtä kiinnostunut vastauksesta kuin tämäkin. *The Nation* oli Irlannissa ilmestyvä kansallismielinen sanomalehti, jonka viranomaiset olivat juuri edelliskesänä lakkauttaneet rajuin ottein takavarikoimalla sen uusimman numeron ja estämällä uusien julkaisun. Lehden päätoimittaja Gavan Duffy istui parhaillaan Newgaten vankilassa brittihallinnon suututtaneen kirjoittelun vuoksi.

”Minulle kerrottiin, että Speranza ja joku toinen nainen, mutta en tiedä, voiko se pitää paikkansa”, matalampiääninen herroista vastasi mietteliään kuuloisena. ”Tökkopa mikään itseään arvostava lehti voi ilmestyä aivan pelkkien naisten toimesta, vai mitä sanot?”

Delia pyöritteli pöydän alla silmiään alentuvalla huomautukselle. Nationalisteja tai ei, yläluokkaiset miehet tuntuivat aina

vähättelevän naisten kykyjä ja saavutuksia. Delia ei epäillyt hetkeäkään, etteikö salanimen suojissa toimiva ”Speranza” yhtenä *The Nationin* tunnetuimmista ja kiivaimmista kirjoittajista kyennyt myös päätoimittamaan lehteä. Olihan samaisen naisen kynästä ollut peräisin myös päätoimittaja Duffyn vangitsemiseen johtanut kirjoitus *Jacta Alea Est*. Ironista kyllä, naissukupuolen vähättely oli sillä kertaa suojellut Speranzaa: kun nainen oli ilmestynyt paikan päälle Duffyn oikeudenkäyntiin ja tunnustanut kirjoittaneensa paheksutun artikkelin, tuomari oli päättänyt sivuuttaa tunnustuksen täysin. Siksi Duffy istui edelleen Newgatessa ja Speranza oli vapaa sijaistamaan tätä.

”En tiedä siitä, mutta sen arvaan, ettei Palmerston tule pitämään lehden ilmestymisestä”, toinen miehistä naurahti synkkänä. ”Hän antaisi kaikkien irlantilaisien mieluummin kuolla nälkään kuin saada vapautensa.”

”*Hear, hear*”, matalampiääninen mutisi.

Äänensävyistä saattoi tulkita, ettei kumpikaan herroista ollut erityisen mielissään Britannian ulkoministerin Lordi Palmerstonin suhtautumisesta Irlannin kysymykseen. Perunarutto oli aiheuttanut Irlannissa jo neljä peräkkäistä nälkävuotta, eikä loppua köyhien kurjimukselle ollut näkyvissä. Vaikka ruokaa oli maassa tuonnin seurauksena riittämiin, sitä ei saatu jaettua eniten tarvitseville – ja sekös sai irlantilaismieliset kuuhuksiin. Tuhannet ja taas tuhannet köyhät olivat kuolleet nälänhädän seurauksena, ja vielä enemmän ihmisiä oli lähtenyt merten taakse etsimään onneaan. Deliallakin oli tätä nykyä palveluksessaan punatukkainen, irlantilaisittain englantia murtava sisäkkö. Oliko ihmekään, että aihe herätti vahvoja tunteita ja synnytti radikalismia?

”Eikä Russell ole yhtään parempi. Muistat varmaan, kuinka hän puheessaan syytti nälänhäädästä yksinomaan irlantilaisia maan-

omistajia”, toinen herroista jatkoi ärsyyntyneen kuuloisena kohdistuen piikkiinsä nyt myös istuvaan pääministeriin, Lordi John Russelliin. Hallituksen vastaiset puheet olisivat jatkuneet takuulla kauemminkin, ellei työhuoneen ovelta olisi kuulunut kolahdusta. Molemmat miehet vaikenivat, kun huoneen ovi avautui.

”Ah. Pahoittelut, jos häiritseen, hyvät herrat”, tutunkuuloinen baritoniääni puhutteli vieraita kultivoidulla ja hitusen ylimielisellä aksentilla. ”Kuvittelin, että huone olisi vapaa.”

”Me voimme hyvin siirtyä toisaalle, teidän armonne”, matalampiääninen kiiruhti toteamaan, ja vaatteiden kahina ja kengänkantojen kopina parkettilattiaa vasten paljastivat, että parivaljakkoon oli yhtäkkiä tullut eloa. Delia pidätteli hengitystään kuunnellessaan, kuinka ovi kävi ja hiljaisuus laskeutui huoneeseen. Olivatko kaikki lähteneet?

Yksinäiset askeleet kertoivat, että joku oli edelleen huoneessa. Ne lähestyivät työpöytää määrätietoisesti, ja kohta Delia näki kiiltävien, mustien kenkien ja hienojen villakankaisten housunlahkeiden seisahtuvan puolen metrin päähän hänen piilopaikastaan. Moitteettoman valkoiseen hansikkaaseen verhottu, pitkäsorminen kämmen ilmestyi hänen nenänsä eteen.

”Voitte tulla esiin, Lady Vane. Reitti on selvä”, Joshua Wakefield, Suttonin herttua, totesi varmalla, viileällä äänellään, eikä Delia voinut mitään sille, että hänen sydämensä löi ylimääräisen lyönnin ja hänen selkäpiitään pitkin kulki värähdys. Hän veti henkeä, tarttui ojennettuun käteen ja antoi Suttonin auttaa hänet ylös. Päästyään seisomaan Delia tarkisti ensin pukunsa ja puisteli pahimmat pölyt muodikkaan leveästä hameenhelmastaan. Vasta sitten hän kokosi itsensä ja kohotti katseensa herttuan puoleen.

”Olette näköjään palannut, Sutton”, hän sanoi. Parlamentin istuntokausi oli käynnistynyt ja seurapiirikausi lähestyi. Herttua oli viettänyt joulunajan ja synkimmät talvikuukaudet maalla

tiluksillaan, kuten useimmat päärit, ja palannut nyt pääkaupunkiin hoitamaan velvollisuuksiaan ja osallistumaan tulevaan huvisesonkiin.

Delia tarkasteli edessään seisovaa miestä. Joshua Wakefield näytti viimeistä piirtoa myöten herttualta mustassa, hyvin leikatussa puvussa ja hohtavan valkoisessa paidassa. Miehen punaruskeat hiukset oli taltutettu siistiin sivujakaukseen ja kuohkeaan kampaukseen pomadan avulla. Taitavasti kirjailtu liivi ja kaulan ympärille tyylikkäästi taiteltu huivi olivat hopeanharmaat toistaen herttuan tyynten silmien sävyä. Paitsi etteivät Suttonin iirikset olleet juuri nyt erityisen tyyntä vaan välähtelivät tyytymättöminä, niin kuin ne tuntuivat tekevän useinkin Delian seurassa.

”Kyllä. Eilen. Ja heti ensitöikseni joudun pelastamaan teidät pulasta”, mies tokaisi ja tarkasteli hänen pöydän alla nuhjaantunutta olemustaan arvioiden – ja arvostellen. ”Sir Oswald kertoi, että olisitte täällä suorittamassa tehtävää.”

Delia nakkeli niskojaan ärtyneenä. Totta kai Sir Oswald oli laverrellut hänen tehtävänsä Suttonin herttualle. Tämä ei ollut ensimmäinen kerta, kun heidän sisäministeriön kontaktinsa toimi vastaavalla tavalla. Delia ei halunnut edes kuvitella, millaisia keinoja Sutton käytti virkamiestä taivutellakseen. Herttua oli tottunut saamaan tahtonsa läpi eikä epäröinyt käyttää asemaansa edes sisäministeriön kanssa asioidessaan.

”Minulla oli tilanne täysin hallinnassa”, Delia tokaisi ja rapautti kiivaasti mustilla ja sinisillä sulilla koristellun viuhkansa auki leyhytelläkseen ärtymyksen punaa poskipäitään. ”En tarvinnut apuanne mihinkään. Olin täydellisen hyvässä turvassa pöydän alla.”

Näkikö hän oikein, vai häivähtikö Suttonin herttuan toisessa suupielessä pieni, ironinen hymy? Ainakin miehen harmaat silmät kipunoivat jälleen aavistuksen verran.

”Pöydän alla? Moni hämmästyisi kuullessaan, millaisessa paikassa Lady Vane tuntee olonsa turvalliseksi”, herttua huomautti, ja Delian oli pakko uskoa näkemäänsä ja kuulemaansa: Suttonin huulilta oli juuri pulpahtanut oikea *pila*. Tämän täytyi olla ensimmäinen kerta, kun Delia todisti sellaista. Sen verran äimistynyt hän oli, että hänen ainoa reaktionsa oli kokettimainen tuhahtus. Se sai Suttonin suupielissä karehtineen hymyn katoamaan ja ilmeen vaka-voitumaan.

”Löysittekö kuitenkin etsimänne?” herttua kysyi.

Delia nyökkäsi ja taputti viuhkallaan houkuttelevasti pullottavaa rintamustaan. ”Poinin kaivatun kirjeen talteen ja toimitan sen huomenna Sir Oswaldille.”

”Luitteko sen?” Suttonin toinen kulma kohosi uteliaana.

Delia pudisti päätään. ”En tietenkään. Ei sen sisältö kuulu minulle.”

”Minä olisin lukenut”, herttua mutisi ja katseli ympärilleen huoneessa kuin tarkistaen mahdollisia salakuuntelupaikkoja tai pako-reittejä. Suttonkin alkoi vihdoin tottua hiiviskelytouhuihin parin harjoitteluvuoden jälkeen. Kyseinen työhuone näytti kuitenkin täysin tavanomaiselta tummanvihreine tapetteineen ja verhoineen, puolipaneloituine seinineen ja muotokuvineen Venäjän keisareista. Delia oli tarkistanut paikat jo huoneeseen saapuessaan eikä ollut löytänyt mitään erityisen huolestuttavaa.

Eniten Delia oli huolissaan miehestä, joka oli huoneessa hänen kanssaan. Paitsi työtoveri sisäministeriön urkintatehtävissä Suttonin herttua oli hänelle myös henkilökohtainen ongelma – välillä jopa melkoinen päänsärky. Ratkaisematon tilanne heidän välillään oli jatkunut jo pian kaksi vuotta, eikä loppua ollut näkyvissä. Siksi Delia tarttui mielellään jokaiseen tilaisuuteen, jolla hän saattoi näpäyttää miestä. Niin nytkin.

”Keitä ne miehet muuten olivat?” Delia kysyi ennen kuin herttua ehti harkita lähtevänsä. ”En tunnistanut heitä äänten perusteella.”

”Toinen taisi olla joku parlamentin jäsen. Toista en tunnistanut”, Sutton vastasi ja kohautti välinpitämättömänä olkiaan.

”Harmin paikka”, Delia totesi kepeästi ja napsautti viuhkansa kiinni. Hän katsoi Suttonia nenänvarttaan pitkin. Delia tiesi kyllä kaikkien ilmeidensä ja eleidensä nyanssit. ”Keskeytite tulollanne mielenkiintoisen keskustelun, jota olisin mieluusti kuunnellut pidempäänkin.”

Sutton tunnisti kritiikin sellaista saadessaan. Hän kohotti kysyvästi toista terävää, ruskeaa kulmaansa. ”Mielenkiintoisen millä tavalla?”

”Keskustelu oli sängen... irlantilaismielinen”, Delia totesi ja suuntasi askeleensa ovelle. Hän oli viettänyt tässä huoneessa jo aivan liikaa aikaa eikä halunnut tulla yllätetyksi Suttonin herttuan seurasta. Hän vilkaisi miestä kuitenkin vielä kerran olkansa ylitse ja väläytti tälle pienen, itsevarman hymyn. ”Jos miesten nimet sattuvat muistumaan mieleenne, teidän armonne, Sir Oswald saattaisi olla kiinnostunut niistä. Hauskaa iltaa, Sutton.”

”Samoin, Lady Vane”, Sutton toivotti ja jäi tuijottamaan kaven-tunein silmin hänen peräänsä.

LUKU 2

jossa Suttonin herttua ei viihdy
diplomaattien juhlissa.

Joshua Wakefield, Suttonin kahdeksas herttua, oli palannut maalta kaupunkiin vain huomatakseen, ettei Delia Harrow, Lady Vane, ollut vieläkään lämmennyt häntä kohtaan. Hän tuijotti ärsyyntyneenä naisen syvänsiniseen pukuun verhottuja lanteita, jotka tuntuivat keinahtelevan kaikille muille miehille paitsi hänelle. Nytkin Lady Vane seisoi illan isännän, Venäjän suurlähettilään, seurassa ja nauroi jollekin miehen nokkeluudelle kopauttaen suurlähettilästä tuttavallisesti käsivarteen sulkakoristeisella viuhkallaan. Nainen käytti sitä taitavammin kuin sotilas asetta. Viisissäkymmenissä oleva suurlähettiläs soi Lady Vanelle hurmaantuneen, valkohampaisen hymyn ja jatkoi juttuaan entistä kiihkeämmin, niin kuin olisi halunnut tehdä Lady Vaneen vaikutuksen.

Koska Joshua sattumoisin tiesi, ettei kyseinen suurlähettiläs ollut Lady Vanen kohde tänä iltana mitenkään muuten kuin välillisesti, hän sysäsi mustasukkaisuuden tunteet sivuun ja keskittyi sen sijaan tarkastelemaan mustahiuksista, säkenöivää naista. Delia Harrow oli kaikkea sitä, mitä sisäministeriön vakoojalta vaadittiin: älykäs, itsevarma, ovela ja aina valmis heittäytymään tilanteeseen. Joshua itse oli joutunut opettelemaan viimeisen kahden vuoden aikana paljonkin hienovaraisuutta ja sitä, miten ihmiset sai puhumaan. Ennen sitoumustaan sisäministeriöön hän ei ollut ollut järin hyvä sellaisessa. Pikemminkin hän oli läs-

näolollaan saanut sammutettua ja tukahdutettua kaiken keskustelun.

Niin kävi toki joskus nykyäänkin. Kun Suttonin herttua astui huoneeseen, kalkattavat kielet hiljentyivät ja huvittuneet katseet vakavoituivat. Joshua halusi ajatella, että se oli kunnioitusta eikä pelkoa, mutta ikävä kyllä hän aavisteli, että useimmiten kyse oli jälkimmäisestä. Ihmiset tiesivät, että jos hän halusi jotakin, hän yleensä myös sai haluamansa, ja se teki monet säikyiksi hänen seurassaan.

Lady Vane ei kuitenkaan pelännyt häntä. Se oli käynyt selväksi jo kauan sitten. Ei – nainen ei voinut pelätä häntä, koska Lady Vane katsoi asiakseen vastustaa ja uhmata häntä melkein joka asiassa. Tänäänkin, kun hän oli pelastanut naisen pulasta, Lady Vane oli antanut ymmärtää, että hänen väliintulonsa oli ollut täysin tarpeeton. Sellainen kismitti Joshuaa. Jos hän olisi jotakin halunnut, niin olla tarpeellinen Lady Vanelle. Nainen ei kuitenkaan tuntunut tarvitsevan häntä yhtään mihinkään – ei edes avuksi vakoojaseikkailuihinsa.

Joshua seurasi katseellaan, kuinka Lady Vane jätti Venäjän suurlähettilään rauhaan ja siirtyi sulavasti seuraavan uhrinsa luokse. Espanjan suurlähettiläs kreivi Mendoza tervehti Lady Vanea ilahtuneena ja kumartui suutelemaan ilmaa tämän käden yläpuolella. Suurlähettiläs ja Lady Vane olivat selvästi vieläkin lämpimissä väleissä. Joshua kiristeli hampaitaan. Juuri kreivi Mendozan seurasta hän oli yllättänyt Lady Vanen pari kesää sitten Vauxhallin puutarhan pensaslabyrintissa. Silloin hän ei ollut vielä tiennyt Delia Harrow'n työskentelevän sisäministeriölle vaan oli kuvitellut Lady Vanen havittelevan espanjalaiskreiviä uudeksi rakastajakseen. Se ilta oli ollut täydellinen katastrofi: silloin Joshua oli ensimmäisen kerran paljastanut naiselle aikeensa tehdä Lady Vanesta herttuattarensa, ja silloin hän oli myös saanut

naiselta ensimmäiset rukkaset – suoranaisen täystyrmäyksen ajatukselleen.

Asiat eivät olleet menneet sen jälkeen parempaan suuntaan. Joshua oli ilmaissut kiinnostuksensa ja kysynyt uudelleen, ja varakreivitär oli toistanut kieltävän vastauksensa hänelle useita kertoja – viimeksi edellisessä seurapiirikauden päättyessä. Edesmenneen varakreivi Vanen leski ei halunnut solmia toista avioliittoa vaan pysyi näköjään mieluummin vapaana, iloluonteisena naisena, jota seurapiirit – Joshua mukaan lukien – samanaikaisesti paheksuivat ja ihailivat.

”Lady Vane on korea nainen, vai mitä, Sutton?” Lordi Hennessey huomautti, ja Joshua käänsi huomionsa vierelleen seisahduneeseen aatelismieheen, jonka hän tunsi klubiltaan ja ylähuoneesta. Hennesseykin oli huomannut hänen katseensa suunnan. ”Harmi vain, että hän on lapseton.”

Joshua tuijotti jaarlia jähmeästi. Oli julkista tietoa, että leskeksi jäänyt jaarli etsi itselleen uutta vaimoa ja äitiä orvoiksi jääneille lapsilleen, mutta miehen kommentti oli silti lähes asiaton. Hennessey tunnisti koleaan paheksunnan hänen katseessaan. Puna kohosi miehen korville ja poskille.

”Tarkoitin vain, että tavoitteenani on löytää *äidillinen* nainen lapsirukistani huolehtimaan”, Hennessey yritti korjailla sanomisiaan katse pälyillen. ”Mieluiten sellainen, jolla on kokemusta lapsista.”

”Siinä tapauksessa suosittelen teitä suuntaamaan huomionne sellaisiin nuoriin naisiin, jotka ovat varttuneet suuressa perheessä pikkusisarustensa seurassa”, Joshua neuvoi tyynesti. ”Olen varma, että pian alkava huvisesonki suorastaan kuhisee sopivia ehdokkaita.”

”Sen varaan olen laskelmani tehnyt”, Hennessey nyökkäili helpottuneena päästyään niinkin vähällä kuin herttuallisilla neu-

voilla. Silti jaarlin ulkonevat silmät, jotka saivat tämän näyttämään ihan hitusen verran sammakolta, seurasivat tiiviisti Lady Vanen askelia salin poikki.

Joshua hymähti itsekseen. Juuri sellaisia miehet olivat. Vietävissä kauniiden kasvojen ja sopivasti aseteltujen sanojen edessä. Ei ihme, että Lady Vane onnistui niin hyvin tiedustelutyössään.

Lady Vane viihtyi vielä hetken suurlähettilään juhliissa ja suunnasi sitten askeleensa eteisaulaan tehdäkseen lähtöä. Se oli Joshuallekin merkki häipyä paikan päältä. Hän oli jo aikaa sitten saanut selvitettyä työhuoneessa olleiden miesten nimet – toinen oli tosiaan ollut parlamentaarikko ja toinen vähempiarvoinen aatelismies – eikä hänellä sen lisäksi ollut muuta virkaa juhliissa. Lady Vane ei tarvinnut enää hänen apuaan, eikä diplomaattien juhliissa notkuminen viihdyttänyt häntä tälläkään kertaa. Siispä hän livahti varakreivittären perässä eteisaulaan ja pyysi lakeijaa tuomaan hattunsa ja päällystakkinsa.

Lady Vane seisoi leveiden kiviportaiden yläpäässä odotusmassa vaunujaan, kun Joshua käveli ulos suurlähetystön korkeista pariovista. Nainen oli kietoutunut turkissomisteiseen, yön siniseen viittaan, joka soveltui hyvin viileään alkukevään säähän. Juhliissa nähty hurmaava hymy oli paennut Lady Vanen kasvoilta ja sen tilalla oli mietteliäs ilme. Joshua astui rauhallisesti yhtä porrasaskelmaa alemmaksi – hänkin oli tullut vaunuilla – ja näki, kuinka naisen katse valpastui. Varakreivitär oli havainnut hänen läsnäolonsa.

”Thomas Royden ja Matthew Illing”, Joshua totesi matalalla äänellä kääntymättä naisen puoleen. Hän tyytyi vain vilkaisemaan naista silmäkulmastaan. ”Ne ovat miesten nimet.”

”No mutta kiitos, Sutton”, varakreivitär väläytti hänelle pienen, kireän hymyn, kohotti hupun päänsä suojaksi ja lähti laskeutumaan portaita juuri saapuville vaunuilleen.

”Hyvää yötä, Lady Vane”, Joshua toivotti naisen selälle.

Lady Vane käänsi päätään sen verran, että hän näki hupun takaa tämän sivuprofilin ja suipistuneet, skandaalimaisesti *rougella* punatut huulet.

”Hyvää yötä, ja kiitos avusta”, nainen toivotti melkein vastahakoisesti, veti viitan tiukemmin ympärilleen ja nousi vaunuihinsa katsomatta häneen enää. Verhot valahtivat ikkunan eteen ja vaunut nytkähtivät kohta liikkeelle tehden tilaa seuraavaksi portaiden eteen lipuville herttuallisin kilvin varustetuille vaunuille.

Joshua huokaisi. Hän olisi ollut valmis maksamaan hitosti mahdollisuudesta nousta samoihin vaunuihin naisen kanssa.

LUKU 3

jossa Moraalisten Naisten Kirjakerho avaa kautensa Lady Devonayn johdolla.

Moraalisten Naisten Kirjakerho kokoontui Lady Devonayn kaupunkitalossa St James's Squarella pitkän tauon jälkeen, ja Delia oli luonnollisesti paikalla. Lordi ja Lady Devonay olivat palanneet vastikään maalta mukanaan alle vuodenikäinen poikansa Richard, joka nyt istui tukevasti äitinsä Josephinan polvella ja jokelteli hurmaavasti.

”Ajattelin, että esittelen tulevan jaarlin teille, arvon rouvat. Olette kuitenkin uteliaita näkemään, kuinka potra poika hänestä on kasvanut”, Josephina ilmoitti kaikella sillä äidinylpeydellä, jota häneltä saattoi odottaa. Naituaan pari vuotta sitten Raymond Northin, Lordi Devonayn, Josephina oli osoittanut ensiluokkaisuutensa tulemalla raskaaksi miltei heti häiden jälkeen ja synnyttämällä seuraavana kesänä miehelleen terveen perijän. Ja ellei Delian harjaantunut silmä aivan valehdellut, Lady Devonayn sydämen alla saattoi hyvinkin kasvaa jo alku pariskunnan toiselle lapselle.

”Kummipoikamme on niin kovin suloinen”, Lady Adalmina Spencer, baronetti Sir Henry Spencerin vaimo ja toinen heidän kirjakerhonsa kantavista voimista, kujerteli ja ilmehti lapselle eloisasti. ”Hänestä tulee takuulla hurmuri niin kuin isästään.”

Se saattoi hyvinkin pitää paikkansa, Delia arveli, sillä vajaan vuoden ikäinen Richard näytti jo nyt isältään Raylta vaaleine

kiharoineen ja safiirinsinisine silmineen. Mainittu isä, Lordi D:nä seurapiireissä aiemmin tunnettu keikari, oli Delian hyvä ystävä ja entinen työtoveri. Ray oli jättänyt vakoojantyöt mentyään naimisiin eikä sanojensa mukaan ollut katunut valintaansa.

”Entä teidän tyttärenne, Adalmina? Koska me saamme tavata hänet?” rouva Harris, Harrisin kauppaliikkeen omistajan vaimo ja yksi kirjakerhon aktiivijäsenistä, tiedusteli uteliaana Adalminalta, joka heilautti nyt kättään.

”Pelkäänpä, ettette vielä aivan vähään aikaan, rouva Harris. Sofia on vasta parikuinen.”

”Ja silti teidän vyötärönne näyttää jo tuolta?” rouva Deere puuskahti ällistyneenä ja punastui sitten, kun tajusi maininneensa ääneen ruumiinosan nimen. Delia hymyili huvittuneena teekuppinsa suojissa. Tämän päivän moraalिसäännöt olivat niin hupaisia. Yläluokkaisen kasvatuksen saaneen naisen ei sopinut sanoa ääneen edes sellaisia täydellisen tavallisia sanoja kuin ”jalka” tai ”reisi”.

”Älkää suotta nolostuko, rouva Deere”, Adalmina vain nauroi. ”Mehän olemme kaikki edistyksellisiä, suorapuheisia naisia. Mitä vyötärölinjaani tulee, luulen, että asiaan vaikuttaa se, että imetän Sofiaa itse.”

”Imetät itse?” Elinor Temple, Stiltonin markiisin tytär ja nykyään kreivitär Vaughton, ihmetteli ja räpytteli hailakansinisiä silmiään pyöreiden silmälasiansa takana. Lady Vaughton oli Adalminan läheinen ystävä ja kirjakerhon oppinein nainen, joka suhtautui uteliaasti kaikkiin uusiin ajatuksiin. ”Kuvittelin, että sellainen on äärimmäisen harvinaista meidän piireissämme.”

”Saattaa ollakin, mutta ei se minua vaivaa”, Adalmina kohautti olkiaan ja katsoi ympärilleen haastaen. ”Miksi riistäisin keholtani jotakin sellaista, mihin se on ilmiselvästi tarkoitettu? Sir Henry sanoo, että monissa kulttuureissa naiset imettävät lapsensa aivan itse.”

”Todellako?” neiti Muskett, pastorin tytär, henkäisi hämmästyneenä. Hän oli seurueen konservatiivisemmasta päästä ja kaiken lisäksi vielä naimaton nainen. Delia ei tietenkään epäillyt Adalminan sanoja. Etnologina – kansojen ja kulttuurien tarkkailijana – tunnettu Sir Henry Spencer oli vuosia kestäneillä matkoillaan ympäri maailmaa saanut epäilemättä hyvän ja kattavan käsityksen asiasta.

”Eikö se ole kovin työlästä?” rouva Deere tiedusteli silmäillen edelleen mietteläänä Adalminan hehkuvaa olemusta.

”Työlästäkö? Onhan se, mutta minä ajattelenkin niin, että äitiys on minun työni tällä hetkellä”, Adalmina ilmoitti päättäväisenä. ”Jos me olemme valmiit palkkaamaan jonkun muun imetämään pienokaisiamme, miksi emme voisi yhtä hyvin hoitaa sitä velvollisuutta itse ja kutsua sitä työksi?”

Josephina rypisteli kulmiaan mietteläänä. ”Äitiyskö työtä? Voihan sitä ajatella niinkin – vaikka luulen kyllä, että useimmat luokkamme naisista eivät suostuisi tunnustamaan tekevänsä työtä. Ajatusta työnteosta karsastetaan edelleen yläluokkaisissa piireissä.”

”Miksei yläluokkainen nainen voisi tehdä työtä siinä missä kuka tahansa muukin?” Lady Vaughton tiedusteli. ”On hirvitävän vähättelevää kutsua harrasteluksi kaikkea sitä, mitä me teemme. Minullekin tiede on paljon enemmän kuin harrastus.”

”Tiede on sinun elämäntyösi, Elinor”, Adalmina julisti, ja Lady Vaughton punastui mielihyvystä.

”Mutta jos me kaikki tekisimme työtä, kenellä riittäisi enää voimia hyväntekeväisyyteen?” Josephina tuumaili mietteläänä. ”Orpolapset tarvitsevat edelleen vaatteita ja velliä.”

”Kyllä hyväntekeväisyyskin on työtä – samalla tavalla kuin lapsenhoito ja taloudenpito”, rouva Harris huomautti. ”*Palkkatyö* on asia erikseen. Sellaisesta tuskin kukaan meistä haaveilee.

Me olemme onnekkaita, kun meidän ei tarvitse nousta aamulla kukonlaulun aikaan, jotta ehtisimme vaihtimaan kutomakonetta tehtaalle saadaksemme lapsillemme ruokaa.”

”Niin, varjelkoon!” neiti Muskett huokaisi ja näytti kerrassaan onnettomalta ajatellessaan kaikkia niitä alempien luokkien naisia, jotka joutuivat tekemään palkkatyötä elääkseen.

Delia kuunteli keskustelua kiinnostuneena ja hiukan huvittuneenakin. Hän taisi olla heidän seurueestaan ainoa, joka teki työtä, josta maksettiin rahaa – niin paheksuttavaa kuin se saattoi joidenkin mielestä ollakin. Muut kirjakerhon jäsenet eivät tietenkään tienneet sitä, eikä Delia voinut siitä mitään sanoakaan – olihan hänen työnsä sisäministeriössä huolellisesti varjeltu salaisuus.

Hänkään ei tosin tehnyt urkintatehtäviä rahan vuoksi. Siihen ei ollut tarvetta. Mutta työ antoi sisältöä hänen elämäänsä. Hänen perheelliset kirjakerhotoverinsa eivät välttämättä edes ymmärtäneet, kuinka hiljaista ja yksinäistä lapsettoman lesken elo saattoi pahimmillaan olla. Työ antoi hänen elämälleen merkityksen, jota hänellä ei nykyisessä asemassaan muuten olisi ollut. Se teki hänestä näkyvän paitsi seurapiireissä myös hänen omissa silmissään.

Keskustelu keskeytyi hetkeksi, kun tuleva jaarli ei enää jaksanut istua äitinsä tai kummitätinsä sylissä vaan vaati äänekkäästi päästä lattialle. Lapsenhoitaja ilmestyi huoneen laidalta ottamaan pojan hoiviinsa, ja kohta rauha laskeutui taas salonkiin, jossa naiset istuksivat teetä nauttien. Delia oli tavallaan helpottunut. Niin paljon kuin hän pitikin pikkulapsista, niiden näkeminen sai hänen olonsa aina hiukan surumieliseksi. Kovasta yrittämisestä huolimatta hän ei ollut onnistunut edesmenneen miehensä kanssa niinkään yksinkertaisessa velvollisuudessa kuin perillisen alulle panemisessa. Se oli hänen elämänsä suurin tragedia, ja siihen liittyvät surun ja katkeruuden tunteet nostivat aina pää-

tään, kun hän näki sillä saralla kukoistavia liittoja ja niiden suloisia hedelmiä.

”Aloittakaamme siis, hyvät rouvat”, Lady Devonay taputti käsiään ja katsoi ympärilleen. ”Jokainen voisi kertoa, mitä on luke-
nut talven aikana ja voisiko joku teoksista soveltua yhteiseen käsittelyyn. Aloittaisitko sinä, Elinor?”

Ja niin kierros alkoi.

Delia oli liittynyt Josephinan perustamaan Moraalisten Naisten Kirjakerhoon kaksi vuotta sitten hetken mielijohteesta. Syyt olivat liittyneet silloin enemmän tai vähemmän Josephinan veljeen Joshuaan, Suttonin herttuaan, joka oli onnistunut kuohuttamaan häntä röyhkeällä ja miltei halveksuvalla käytöksellään. Delia oli ajatellut ärsyttävänsä miestä tunkeutumalla tämän sisaren kirjakerhon varjolla heidän taloonsa – Josephina oli asunut silloin vielä veljensä luona. Pian hänen aikeensa olivat kuitenkin vaihtuneet aivan toisenlaisiksi. Hän oli huomannut viihtyvänsä erinomaisen hyvin näiden ylä- ja porvarisluokkaan kuuluvien, lukeneiden ja älykkäiden naisten seurassa ja jakavansa monia mielipiteitä heidän kanssaan. Nykyään hän saattoi kutsua muutamia heistä jopa ystävikseen.

Kirjakerhossa Delian ei tarvinnut esittää huikentelevaisen Lady Vanen roolia, vaan näiden naisten seurassa hän sai olla oma itsensä. Tapaamisissa kukaan ei ylenkatsonut häntä tai kritisoinut hänen mielipiteitään vain siksi, että hän sattui olemaan nainen. Kaikki näkemykset otettiin vastaan, ja niistä keskusteltiin kun-
nioittavasti ja innokkaasti. Jopa suorastaan radikaalit ajatukset naisten asemasta saivat Moraalisten Naisten Kirjakerhossa avo-
mielisen ja pohdiskelevan vastaanoton. Ja niitä Delialla kyllä riitti. Tänäänkin, kun kierros luetuista kirjoista oli käyty läpi ja oli aika siirtyä seuraavaan aiheeseen – nimittäin kerhon hyväntekeväis-
syyskohteisiin – Delialla oli sanottavaa.

”Oletteko kuulleet uudesta oppilaitoksesta, Ladies Collegesta Bedford Squarella?” hän kysyi, kun orpokodit ja työläisnaisten asuntolat oli ehditty käsitellä. ”Se tarjoaa vihdoinkin yliopistotasoisia opetusta myös meidän sukupuolellemme. Pitäisikö kirjakerhon käydä tutustumassa paikkaan?”

”Ehdottomasti”, Lady Adalmina Spencer innostui heti. Punaiset pyörylät olivat kohonneet vaalean naisen poskipäille. ”Minä ja mieheni tuemme jo nyt Queen’s Collegea, ja ajattelin heti, että haluan liittyä myös Ladies Collegen tukijoiden joukkoon.”

”Minäkin olen kiinnostunut”, Lady Vaughton ilmoitti ja hymyili ujusti, kun Josephina huomautti, että Elinorin olisi pitänyt pikemminkin opettaa oppilaitoksessa. Delia oli kuullut, että Lady Vaughton oli todellinen tieteilijä *Royal Societyyn* kuuluvan veljensä paroni Crawleyn lailla. Vaughtonin jaarli ei ilmeisesti yrittänyt suitsia tuoreen vaimonsa tiedepyrkimyksiä vaan hyväksyi tämän harrastukset kyseenalaistamatta. Se oli ihailtava ja erinomainen – joskin äärimmäisen harvinainen – piirre miehessä.

Kun vierailusta kiinnostuneet osallistujat oli kartoitettu ja järjestelyvastuusta sovittu, he keskustelivat vielä hetken muista aiheista ennen kuin Lady Devonay päätti tapaamisen.

”Voisitko jäädä vielä hetkeksi, Delia?” Josephina pyysi, kun muut tekivät jo lähtöä, eikä Delialla ollut mitään sitä vastaan. Hän jäi uteliaana odottamaan, mitä asiaa kirjakerhon vetäjällä mahtoi hänelle olla. Yleensä Josephinan asiat liittyivät tavalla tai toisella tämän veljeen, Suttonin herttuaan. Niin nytkin.

”Oletko tietoinen, että myös Joshua on palannut maalta kaupunkiin?” Josephina tiedusteli, kun muut olivat menneet ja he olivat jääneet salonkiin kahden kesken. Suttonin herttuan sisaren kasvoilla oli tutkiva ilme, mikä sai Delian liikahtamaan rauhatonmana nojatuolissaan.

”Olen kyllä”, hän vastasi. ”Olen itse asiassa jo tavannutkin hänet lyhyesti. Herttua osallistui samaan illanviettoon kansani.”

Venäjän suurlähettilään iltamista oli kulunut nyt pari päivää, ja Delia oli ehtinyt sen jälkeen jo vieraillla sisäministeriössä Sir Oswaldin luona, luovuttaa kirjeen ja tietonsa ja saada virkämieheltä uuden tehtävän.

”Niinkö?” Josephina kohotti yllättyneenä kulmiaan, ja ele toi Delian mieleen tämän veljen. ”Ajattelin, että Joshua osallistuisi vasta varsinaisen seurapiirikauden tapahtumiin – jos niihin-kään. Hän ei ole yleensä ollut mikään seurapiirihai.”

Delia pyyhkäisi keksinmurusen hameenhelmaltaan ja keskittyi pitämään ilmeensä ja äänensävyänsä kurissa. Ystäville oli paljon vaikeampaa sepittää tarinoita kuin tuntemattomille. ”Se olikin varsin poliittinen illanvietto. Ehkä veljesi oli tullut paikalle puoluetovereidensa innoittamana?”

Deliällä ei ollut aavistustakaan, tiesikö Josephina veljensä työstä sisäministeriölle. Lady Devonay oli viettänyt suuren osan edellisestä kesästä maalla vastasyntyneen vuoksi, joten Josephina ei tietenkään ollut todistanut Suttonin herttuan yllättäen lisääntynyttä kiinnostusta seurapiiritapahtumia kohtaan. Kaikki olivat tietysti olettaneet sen johtuvan siitä, että herttua tarvitsi – luonnollisesti ja kenenkään epäilemättä – vaimon. Debytantteja oli-kin viskottu Suttonin tielle viime kesänä varsin ahkerasti ja jopa riesaksi asti. Delia oli niitä harvoja, jotka tiesivät Suttonin todelliset syyt liikkua seurapiireissä.

”Ehkä sitten niin”, Josephina mutisi rypistäen kulmiaan, ja Delia tiesi, että olisi vain ajan kysymys, koska veljen salaisuus paljastuisi Lady Devonaylle. Nyt nainen vaihtoi onneksi jo aihetta: ”Vieläkö Joshua on... ilmaissut kiinnostuksensa tehdä sinusta hänen herttuattarensa?”

Delia naurahti. ”Ilmaista kiinnostuksensa” oli sängen laimea ilmaisu sille hyökkäävälle tavalle, jolla Suttonin herttua oli esittänyt kosintansa kerta toisensa jälkeen. Mies oli vedonnut hänen järkeensä ja logiikkaansa ja pysytellyt sitkeästi hänen kannoiltaan koko viime seurapiirikauden – heidän työnsä varjolla, tietysti. Sisäministeriölle työskentely tuntui olevan Suttonille pelkkä veruke yhyttää hänet seurapiireissä ja pitää häntä jatkuvasti silmällä.

”Ei vielä tällä kaudella”, hän vastasi ja hymyili ironisesti, ”mutta oletan, että uusi vetoamus on jälleen tulossa.”

Josephina huokaisi raskaasti ja kohotti kätensä uupuneena otsalleen. ”Mikä siinä on, etteivät miehet ymmärrä sanaa ei?”

”Useimmat miehet ymmärtävät. Sutton sen sijaan ei”, Delia kohautti olkiaan. ”Sen täytyy johtua siitä, että veljesi on herttua.”

Jos totta puhuttiin, Suttonissa oli tapahtunut suotuisaa kehitystä kahden vuoden takaiseen verrattuna. Se Delian oli pakko myöntää. Jo viime kaudella herttua oli ymmärtänyt, ettei hän voinut polkea muita kiiltävien saappaidensa alle entiseen malliin, jos hän mieli onnistua sisäministeriön määräämissä tehtävissä. Ja jos mitään johtopäätöksiä saattoi tehdä Venäjän suurlähettilään ilta-mien perusteella, Sutton oli oppinut myös jotakin olennaista huumorista. Seuraava askel oli ehkä oppia nauramaan itselleen, mutta se oli herttuan kaltaiselta kopealta mieheltä jo paljon vaadittu.

”Pärjäätkö sinä hänen kanssaan?” Josephina tiedusteli aidosti huolissaan. ”Haluatko, että yritän puhua hänelle järkeä?”

”Älä minusta huolehdi”, Delia nauroi ja heilautti kättään. ”Minä pärjään kyllä veljesi kanssa. Ei hän sentään voi *pakottaa* minua naimisiin kanssaan. Olen varakkaana leskenä siinä onnellisessa asemassa, että saan päättää asioistani ja elämästäni aivan itse.”

Hänen edesmennyt aviomiehensä Ferdinand Harrow, varakreivi Vane, oli ollut suorastaan antelias testamentissaan. Delia

omisti itse kaupunkitalonsa, ja lisäksi Lordi Vane oli jättänyt hänelle suuren summan rahaa, jolla hän saattoi elää varsin mukavasti loppuelämänsä ajan. Kaiken kukkuraksi hän tienasi taskurahoja työstään sisäministeriölle.

”Joshua ei taida tajuta sitä, vai mitä?” Josephina naurahti synkänä. ”Hän ei ymmärrä, mistä kaikesta *sinä* joutuisit luopumaan, jos menisit naimisiin hänen kanssaan.”

”Niin. Hän ei ymmärrä, mikä arvo vapaudella ja itsemääräämisoikeudella on meidän sukupuolellemme”, Delia vahvisti.

Naimisisissa olevan naisen asema oli yksinkertaisesti surkea lain edessä. Vaimo oli aina miehen päätösvallan alainen, ja hänen omaisuutensa siirtyi avioliiton myötä miehen omaisuudeksi. Naimisisissa oleva nainen ei voinut edustaa itseään edes oikeudessa. Varakkaana leskenä Delia saattoi hallita omaisuuttaan ja päättää itse omista asioistaan. Sellaisesta itsenäisyydestä olisi ollut vaikea luopua.

”Ehkä se vielä joku päivä valkenee hänelle”, Josephina huokaisi ja pudisti päätään. Ryppy oli ilmestynyt naisen muuten sileälle otsalle. ”Jos totta puhutaan, olen hiukan huolissani hänestä.”

”Suttonistako? Minkä vuoksi?” Delia naurahti huvittuneena, mutta Josephina katsoi häntä vakavana.

”Joshua tarvitsee vaimon ja perillisen. Hän on herttua, ja hänellä on velvollisuuksia arvonimeään kohtaan. Eikä hän ole enää edes niin kovin nuori.”

Delia vakavoitui. Hän ymmärsi kyllä, mitä Josephina tarkoitti. Niin kauan kuin herttua piti huomionsa tiukasti hänessä, mies ei katsellut muita vaihtoehtoja. Uusi seurapiirikausi uusine debytantteineen oli pian alkamassa, ja Sutton oli yhä ilman vaimoa.

”Muistutan häntä siitä, jos hän jälleen kerran esittää kysymyksensä minulle”, Delia lupasi. ”Voit olla varma, että en ainakaan rohkaise häntä.”

”Kiitos, Delia”, Josephina nyökkäsi ja nousi seisomaan. ”Minäkin yritän puhua hänelle järkeä.”

”Hyvä. Voit kertoa, että vastaukseni on yhä ei”, Delia totesi noustessaan. Josephina lähti saattamaan häntä eteisaulaan.

”On mukavaa, että kirjakerho kokoontuu jälleen”, Delia huomautti pukiessaan hattuaan ja ohuita nahkahansikkaitaan. ”Täällä kaupungissa on kuolettavan tylsää talvikuukausina, kun kaikki ovat maalla.”

”Sinäkö et ole ollut lainkaan maalla?” Josephina kysyi yllättyneenä.

Delia pudisti päätään. ”Minulla ei ole enää tilaa, minne mennä. Mieheni perijä perheineen on ottanut sääntöperintötilan haltuunsa, enkä halua lähteä sinne heidän kiusoikseen. Pysyn mieluummin kaupungissa ja määrään omista asioistani.”

Josephina nyökkäsi vakavana ja puristi kätensä arvokkaasti yhteen. ”Olet aina tervetullut Trenaughiin, Delia. Ray arvostaa sinua suuresti, ja minä luulen, että meistäkin voisi tulla hyviä ystäviä.”

Delia punastui mielihyvystä. Hän arvosti kovasti Josephinaa ja naisen tarjousta ystävydestä.

”Kiitos kutsusta, Josephina. Pidän sen mielessäni. Tule käymään joskus luonani teellä. Voin esitellä sinulle kirjakokoelmani.”

LUKU 4

jossa Suttonin herttua joutuu
pohtimaan naisten koulutuskysymyksiä
herrasmiesklubilla käydessään.

Joshua Wakefield, Suttonin herttua, istui sisarensa yksityis-salongissa muhkealla persialaismatolla paitahiasillaan ja heilutteli puista helistintä tulevan Abernathyn jaarlin nykerönenän edessä. Hän yritti houkutella lasta nousemaan konttilleen ja tavoittelemaan iloisesti kilisevää lelua. Kun poika viimein kurottautui kohti helistintä ja sai kun saikin tartuttua siihen pulleilla lapsensormillaan, Joshua nauroi ääneen ja palkitsi lapsen vuolailla kehuilla, joista Richard ei takuulla ymmärtänyt sanaakaan. Tuleva jaarli heilutti helistintä pontevasti ja kellahti sitten selälleen pureskelemaan leluaan.

”Minä arvasin, että tulet toimeen lasten kanssa, Josh”, hänen sisarensa huomautti sohvalta juuri saapunut kirje kädessään.

”Onko joku väittänyt, etten tulisi?” Joshua tiedusteli ja kohotti toista kulmaansa sisarelleen.

”Kukaan on tuskin viitsinyt edes esittää arvauksia”, Josephina tokaisi ja laski kirjeen syliinsä. ”Sinun vaimonmetsästyksesi ei ole tuntunut etenevän viime aikoina.”

Joshua kurtisti kulmiaan ja kääntyi kunnolla sisarensa puoleen. ”Mitä sinä oikein vihjailet, Josie?”

”En vihjaile mitään vaan sanon aivan suoraan, että sinä tarvitset vaimon”, sisar ilmoitti järkähtämättömällä äänellä, josta Wake-